

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIV. Leges humanæ, tam civiles, quàm exlesiasticæ, in materia
gravi, per se obligant sub culpa mortali; in levi, sub veniali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT XIV.

Leges humane, tam civiles, quam ecclesiasticae, in materia gravi, per se obligant sub culpa mortali; in levi, sub veniali.

118 **P**robatur imprimis de legibus ecclesiasticis. Quia licet legum humanarum transgressionem, etiam in materia gravi, secluso contemptu, & scandalo, non esse mortalem, docuisse dicitur Gerson: omnes passim Doctores opinionem istam prorsus improbabilem censent. Et Alexander VII. damnavit hanc propositionem: *Frangens jejunium Ecclesie, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu vel inobedientia hoc faciat, puta quia non vult se subjicere precepto.*

119 Pro judicanda verò materiae gravitate, tamen si determinata regula assignari nequeat, quæ omnes omnino casus comprehendat; regulæ sequentes ut plurimum servire poterunt.

Prima: pœna gravis, ut excommunicationis majoris, capitis, exilii perpetui, &c. signum est materiae gravis.

Secunda: si lex communi fidelium sensu & apprehensione censeatur graviter obligatoria, signum est materiam illius esse gravem.

Tertia: ad ferendum iudicium de materiae gravitate, non sufficit considerare rem absolute, & secundum se præcisè (contingit enim rem absolute exiguam, attentis circumstantiis esse respectivè gravem, prout fuit usus pomi Adamo vetiti) sed oportet eam considerare cum omnibus circumstantiis suis, temporis, loci, personarum, & maxime finis à Legislatore intenti.

Quarta: ad dijudicandam materiae gravitatem, non sufficit etiam quòd finis ob quem præcipitur, vel prohibetur, sit in se magni momenti; sed oportet quòd ad finem illum magni momenti vel necessaria sit, vel multum conducens. Sola proinde materia illa in legibus humanis censetur gravis, quæ vel necessaria est, vel valdè utilis ad notabilem finem à Legislatore intentum.

120 Probatur quoque assertio generaliter de quibuscumque legibus, etiam civilibus, quia earum transgressio in materia gravi, per se est transgressio legis divinæ in materia gravi, juxta dicta n. 80. Sed transgressio legis divinæ in materia gravi, est mortalis, ut omnes fatentur. Ergo.

121 Sed, hoc dato, quaeritur, an saltem per accidens, ex intentione Legislatoris, fieri possit, ut transgressio legis humanæ, in materia gravi, mortalis non sit, sed venialis dumtaxat? Afirmant Navarrus, Suarez, Sanchez, Bonacina, Arriaga, Salas, & novissimè Jacobus Boudart tom. 2. tract. 4. de legib. §. 30. Sed probabilius negant Victoria, Sotus, Salmeron, Bellarminus, Arragnus, Medina, Vasquez, Tannerus, Beca-

nus, Sylvius, Caspensis, Amicus, Mastrius, estque sententia communior, ut Mastrius testatur disput. 2. de legib. q. 5. n. 142.

122 1º. Quia hoc ipso quòd Legislator humanus veram fert legem in materia gravi, obligatio gravis sequitur ex natura rei, vel ex lege divina, nec Legislator humanus hoc impedire potest; sicut impedire non potest, ne obligatio in conscientia, & sub culpa, ex natura rei, vel ex lege divina, sequatur, hoc ipso quòd veram fert legem, ut ostensum est cap. 9.

123 2º. Hoc ipso quòd Legislator humanus veram fert legem in materia gravi, lex divina, de obediendo Superiori legitime præcipienti, obligat in materia gravi, nec hoc Legislator humanus impedire potest. Sed omnis lex divina, in materia gravi, obligat sub mortali, nec hoc etiam Legislator humanus impedire potest. Quod enim Boudartius ait, lege divinâ, de obediendo Superiori legitime præcipienti, non induci aliam obligationem, quam sit ea quæ provenit ex voluntate istius Superioris legitime præcipientis, solumque juberi iis obediri sub veniali, si Superior iste solum sub veniali jubeat. Verum non est: tum quia divinæ legis obligatio (de obediendo, &c.) ab ipsa lege divina procedit, non ab humana, cujus obligatio potius à divina lege derivatur, quam è converso, juxta illud D. Thomæ 1. 2. q. 96. a. 4. *Leges humaniùs postea habent vim obligandi in foro conscientia à lege aeterna, à qua derivantur, secundum illud Proverb. 8. "Per me Reges regnant, & legum Conditores justa decernunt."* Et illud Rom. 13. *Non est potestas nisi à Deo: quæ autem sunt, à Deo ordinatae sunt, &c.* Tum quia aliàs similiter dici posset, lege divinâ, de obediendo Superiori legitime præcipienti, non induci aliam obligationem, nisi quam Superior voluerit, ac per consequens per eam non induci obligationem in conscientia, si Superior veram legem, seu præceptum ferens, non velit legem suam, vel præceptum obligare in conscientia, sed sub pœna dumtaxat. Quod Boudartius §. 29. merito negat.

124 3º. Non est in potestate jurantis, vel voventis, in materia gravi, se solum obligare sub culpa levi. Similiter ergo non est in potestate legem veram ferentis, in materia gravi, solum obligare sub culpa levi. Consequentia bona est à paritate rationis. Antecedens est communis sententia Doctorum, & probatur, quia aliàs posset quis voto perpetuæ castitatis se obstringere, vel summam valdè notabilem Deo, Sancto vel Ecclesia sub juramento promittere, sub veniali dumtaxat. Quod si verum esset, de multis ejusmodi votis, juratisque promissionibus, merito dubitari posset, utrum obligent sub mortali, quando obligationem istam voventes, vel promittentes non expresse- runt; nec de ea cogitaverunt. Neque enim

est cur tunc præsumendi sint voluisse, in materia gravi, se per ejusmodi vota & promissiones obligare sub culpa gravi, si potuerint sub levi. Si enim Legislator (secundum adversarios) præsumendus non sit voluisse, in materia gravi, subditos per legem obligare sub culpa gravi, nisi id expresse, vel signo aliquo, à materiæ gravitate distincto, sufficienter manifestaverit: cur non pariter philosophandum de vovente, jurante, promittente? cur votum, juramentum & promissio, in dubio, potius præsumi debet factum proportionatè ad materiam, quam lex, vel præceptum? An idè dicent voventem, & sub juramento promittentem, non teneri voto & juramento sub culpa gravi, in materia gravi, nisi id expresse, vel signo aliquo, à materiæ gravitate distincto, manifestaverit? At in contrarium est communis sensus Doctorum, communisque apprehensio timoratorum fidelium. Sicut ergo votum & juramentum, sic lex & præceptum, in materia gravi, semper obligant sub culpa gravi, & in dubio præsumi debet factum proportionatè ad materiam.

Solvuntur objectiones.

125 **O**bjicies 1°. Lex est actus Legislatoris; obligatio verò est effectus moralis istius actus. Sed actus agentium, in moralibus, non operantur ultra intentionem eorum. *L. non omnis ff. si certis.* Si igitur Legislator, in materia gravi, solum obligare velit sub culpa levi, lex sic solum obligabit.

Respondeo 1°. argumentum istud nihil probare, quia similitudinem probat, videlicet obligationem in conscientia non inducendam per legem, si intentio Legislatoris sit solum obligare sub poena. Votum item & juramentum (utpote actus voventis, & jurantis, qui non operantur ultra intentionem agentium) in materia gravi non obligare sub culpa gravi, si vovens & jurans solum intendat se obligare sub levi.

126 **R**espondeo 2°. actus agentium non operari ultra intentionem eorum, in iis quæ ab eorum voluntate dependent, per eamque impedibilia sunt. Quemadmodum verò obligatio in conscientia, sic quantitas illius, supposita materiæ gravitate, non pendet à voluntate Legislatoris, veram legem ferre voventis, nec per eam impedibilis est, sed vel ex natura rei, vel ex divina lege resultat, prout à simili constat ex dictis de voto, juramento, &c.

127 **O**bjicies 2°. Legislatori, in materia gravi, liberum est legem ferre, vel non ferre, sicut & materiam gravem proponere servandam sub præcepto, vel sub consilio dumtaxat. Ergo pariter ipsi liberum est, in materia gravi, ferre, vel non ferre legem obligatoriam sub culpa gravi.

Respondeo 1°. etiam istud argumentum

nimum probare, videlicet liberum esse Legislatori veram ferre legem, quæ tamen obligatoria non sit in conscientia; liberum item voventi & juranti facere verum votum, vel juramentum, in materia gravi, non obligatorium sub culpa gravi.

128 **R**espondeo 2°. Sicut liberum est Legislatori veram legem ferre, vel non ferre; ex supposito tamen quòd veram legem ferre velit, non magis ipsi libera est qualitas obligationis (puta obligatio in conscientia) quam voventi & juranti, seu aliquid sub juramento promittenti (verum quippe votum, & juramentum in conscientia non obligatorium, hæc tamen inter Theologos non est auditum) sic ex eodem supposito, supposita item materiæ gravitate, non magis ipsi libera est quantitas obligationis in conscientia, quam libera sit voventi & juranti.

129 **O**bjicies 3°. Ecclesiæ præceptum de non communicando in humanis cum excommunicato, deque recipiendo Confirmationis Sacramento, solum obligat sub culpa levi; licet obligare possit sub gravi, atque adeo veretur in materia gravi.

Respondeo negando antecedens, quoad receptionem Sacramenti Confirmationis, si necessaria sit necessitate præcepti ecclesiastici (qua de re tom. 3.) at secundum aliquos solum necessaria est necessitate præcepti divini, quod in materia gravi haud dubie obligat sub culpa gravi. Quoad communicationem verò cum excommunicato, si eam Ecclesia solum prohibeat sub culpa levi (de quo etiam alibi) signum est, quòd, in circumstantiis in quibus eam prohibet, non judicet abstinentiam illius graviter necessariam esse ad finem à se intentum; per consequens non esse materiam gravem.

130 **O**bjicies 4°. Regula Carmelitarum, ex communi Religionis sensu, solum obligat sub veniali, ad abstinentias & jejunia per eam præscripta: quæ tamen haud minus sunt materia ex se gravis, quam abstinentia & jejunia ecclesiastica.

131 **N**egat antecedens Thomas à Jesu; sed eo concessio (uti noster Lezana concedit tom. 1. Summæ c. 7. n. 6. ex communi Religionis sensu, qui optimus est legum interpretes) respondeo hoc idè esse, quia servatis iis quæ ad votorum substantiam spectant, abstinentias illas & jejunia singula Religio non censet esse materiam formaliter gravem, respectivè ad finem quem intendit, qui est tendentia ad perfectionem, in actibus internis principaliter consistentem, eò quòd in iis subinde ex humana fragilitate, non ex consuetudine, neque ex contemptu deficientem non censet per singulas transgressiones graviter, sed leviter dumtaxat deficere à sine illo per Regulam intento; tamen abstinentiæ illæ & jejunia materialiter fortè sint materia gravis, vel etiam

CAPUT XV.

Lex ecclesiastica indirecte obligare potest, & de facto obligat ad actus internos.

etiam formaliter in ordine ad alios fines, quos Ecclesia principaliter intendit, dum abstinencias & jejunia præcipit. Nec hoc mirum videri debet, quandoquidem una eademque materia, in ordine ad unum finem levis, in ordine ad alium finem reputetur gravis, ut constat in esu pomi, qui secundum se est materia levis, sed in ordine ad finem ob quem Protoparentibus prohibitus fuit, formaliter gravis fuit; sicut & infusio modicæ aquæ in Calice. Quomodo etiam transitus per talem plateam, ingressus in talem domum, colloquium cum tali persona, secundum se præcisè sunt materia levis, sed respectivè ad certas circumstantias, materia gravis, ut sapienter observant Valentia, Salas, Sylvius, &c.

131 Porro finis Carmelitica Religionis, in supradictis punctis, est, uti dixi, præscribere modum tendendi ad perfectionem, ad quam licet quilibet Religiosus sub mortali tendere teneatur in communi; non tamen in singulari, id est per singulos actus vitæ, vel regulæ suæ. Quia defectus in nonnullis actibus singularibus, hinc inde, citra contemptum accidentis, non censentur deficientiæ notabiles à mortali obligatione tendendi ad perfectionem.

132 Objicies 5.º illud Melliflui Doctoris in lib. de præcept. & dispens. c. 10. *Majora, minoraque præcepta dixerim, secundum quod majus minusve velle constituit illum, qui præcipit, sive Deum, sive hominem.* Igitur major vel minor, atque adeo gravis vel levis obligatio præcepti (secundum ipsum) pendet à voluntate præcipientis.

Respondeo negando consequentiam. Neque enim majorem vel minorem præcepti obligationem petit ex voluntate præcipientis utcumque, sed secundum quod fertur in majus vel minus objectum. Illam proinde petit ex voluntate præcipientis, proportionatâ naturæ & magnitudini rerum præceptorum. Id enim apertè sonant verba ista, *secundum quod majus minusve velle constituit illum, &c.* sicut & exempla quæ subjungit: quod Deo magis displiceat *farum alienorum, quam tenacitas propriorum bonorum.* Item, quod *in mandatis hominum... pro variis necessitatibus agendorum, injungentium assertio variatur, quodque putaverint rectius & commodius, hoc amplius cupiunt, & exigunt observari.* Objectum proinde Melliflui Doctoris testimonium assertionem nostram firmat, non infirmat; præsertim cum pariter loquatur de divinis, ac de humanis præceptis; divina verò, in materia gravi, graviter obligare, ne ipsi quidem negant adveffari.

Actus interni dupliciter cadere possunt 133 sub legem, directè & indirectè. Directè, dum per eam præcipiuntur, vel prohibentur per se, & ratione sui, & non solum ratione actus externi. Indirectè, dum non præcipiuntur, vel prohibentur per se, & ratione sui, sed ratione actus externi, cui junguntur; ut scilicet actus externus humano modo fiat, vel constituat in specifica ratione actus præcepti, vel prohibiti.

Quod itaque lex ecclesiastica indirectè obligare potest ad actus internos, communissima est sententia Doctorum, & probatur 1.º quia contraria opinio cujusdam Recentioris, non solum est contra omnes ferè Doctores, sed & contra communem fidelium, Ecclesiæque sensum & usum, ut ex dicendis apparebit. Est etiam contra sacra testimonia capite sequenti proferenda, quæ (utpote favorabilia Ecclesiæ, ejusque potestati) restringenda non sunt, absque fundamento in Scriptura & Patribus, sed amplianda proportionatè ad finem ecclesiasticæ potestatis. Non solum quia Ecclesiæ favores sunt ampliandi, sed & maxime, quia proximus & immediatus finis potestatis ac legis ecclesiasticæ, in materia sibi propria, non est sola externa politia ecclesiastica; sed est interna & æterna salus animarum, ut constat ex dictis cap. 8. Igitur per Ecclesiam, etiam sitentem in materia sibi propria, præcipi possunt actus ad finem illum proficui, saltem non nimis ardui & difficiles, nec divinæ legi contrarii. Atqui actus externi, sine internis, ad finem illum nihil proficiunt, sed deficiunt potius, ut patet in externa horarum recitatione, sine interna attentione & devotione, sed cum voluntaria distractione, vel etiam cum prava intentione, &c.

2.º Opinio illa non satis consultit dignitati ecclesiasticæ potestatis, in materia sibi propria, dum eam usque adeo decurtat, ut neget eam extendi ad præcipiendum actum virtutis, secundum rationem formalem, seu animam virtutis, solumque ei subjicit materiale, seu cadaver virtutis, cui satisfiat actu externo hypocritico, v. g. hypocriticâ devotione, dum capite *dolentes* de celebr. Miss. devotam præcipit horarum recitationem. Quam certè non solum præcipit ut interpretatrix divinæ legis, sed ut reatrix ecclesiasticæ disciplinæ; sicut dum præcipit jejunia, abstinencias, &c. Cum nullum sit fundamentum aliter de illa, quam de istis philosophandi.

3.º Opinio illa non ædificat bonos fide- 136 lium mores, sed dissipat; nec reformat, sed